

Titel

Pas på blyet

Trods en række gode egenskaber, hvad maling angår, er sundhedsrisikoen ved metallet bly al for stor. Men tidligere var bly meget benyttet, og derfor er det vigtigt at vide, hvordan man skal forholde sig, hvis man støder på bly i malingen.

Forfatter

Allan Brohus

Udgivet

06/05/2015

Revisionsdato

03/01/2018

Artikel

Bly har i mange år været en fast bestanddel i flere af de materialer, der er blevet anvendt til byggeri, eksempelvis ved blyindækning i forbindelse med et nyt tag. Men allerede i romertiden kendte de til brugen af bly og brugte blandt andet metallet til vandrør, mens kineserne brugte det til noget så specielt som sminke.

Også i malerfaget er bly godt kendt. Tilbage i tiden blev bly anvendt i flere forskellige produkter – både som pigment og, som i blymønje, fordi bly har en god rusthindrende funktion. Men af miljø- og sundhedsmæssige hensyn må bly som bekendt ikke anvendes længere.

Netop fordi bly er stærkt sundhedsskadeligt, er det også vigtigt at kunne afklare om en tidligere malingsfilm indeholder bly. Til det kan man bruge en "dryptest", som jo allerede er kendt i malerfaget. Her drypper man en natriumsulfidopløsning på en malingsfilm, og hvis den bliver mørk, så er der bly i den gamle maling. Men desværre er denne metode forbundet med en vis usikkerhed.

Der findes også en mere sikker analysemetode, hvor en sagkyndig udtager et antal prøver, som sendes til laboratorieanalyse, og resultatet får man efter nogle dage. Denne prøve er pt. den mest sikre og nøjagtige. Det er typisk arkitekt eller bygherre, der tager kontakt til den sagkyndige.

INDKAPSLET BLY

I mange malerprodukter til maling af lofter, vægge, vinduer, og meget andet var der også tidligere et indhold af bly. Men ved vedligeholdelse af bygninger, er malingslag med indhold af bly oftest indkapslet af mange lag malingsfilm, som ikke indeholder bly, og derfor udgør det ikke et reelt sundhedsmæssigt problem.

Det vil sige, at hvis blyet er indkapslet i en malingsfilm uden bly, må man gerne arbejde videre på dette underlag. Dog må man naturligvis ikke slibe og afrense på underlaget, da det underliggende bly derved kan frigøres.

Man kan også vælge at foretage fuldspartling, opsætning af filt eller anden beklædning på underlaget, med efterfølgende færdigmaling. Men igen må der ikke frigøres partikler, så der må ikke slibes m.m. mere på det pågældende underlag. Desuden skal bygherre selvfølgelig være klar over, at ved næste renovering af byggeriet skal han igen foretage en konkret vurdering af forholdene.

BYGHERRES ANSVAR

Når man begynder at nedrive lofter og vægge m.m., med risiko for, at der bliver frigjort bly til luften, skal man naturligvis bære tilstrækkeligt sikkerhedsudstyr, som blandt andet kan være friskluftsforsynet åndedrætsværn, overtræksdragt, handsker m.m.

Ved byggearbejder, hvor der kan frigives partikler med blyindhold, skal de projekterende og bygherre blandt andet lave en konkret handlingsplan for hele projektet. Her skal de beskrive, hvordan arbejdet skal udføres, hvordan risici bliver vurderet, og hvordan de kan formindskes. De skal desuden lave en plan for sikkerhed og sundhed, og byggepladsen skal desuden anmeldes til Arbejdstilsynet.

På samme måde er det op til dem at koordinere sikkerhedsarbejdet. Det vil sige, at når der forekommer bly i byggeriet skal projektet først vurderes overordnet af bygherre og rådgiver inden det overgives til entreprenørerne.

SÆRLIG APV TIL ARBEJDET

Ligeledes ligger der naturligvis en vis forpligtigelse for entreprenøren, som blandt andet skal sikre, at der anvendes egnede hjælpemidler til arbejdet, at de ansatte er instrueret i, hvordan arbejdet kan udføres sikkert, og at der laves en APV for arbejdet.

Desuden skal der oftest tages både luftmålinger af blyindholdet i luften, og der skal tages blodprøver af de udførende, så man kan følge, hvor stor optagelsen vil være hos den enkelte udførende af opgaven. Og entreprenøren skal sikre, at affaldet bortskaffes på betryggende vis, hvilket oftest vil sige Kommunekemi.

Hvis man skal udføre malerarbejde på en byggeplads, hvor der tidligere kan være anvendt bly, så bør man altid tage kontakt til Arbejdstilsynet, og eventuelt Arbejds miljøhuset, så man kan få kortlagt de helt præcise arbejdsmiljømæssige hensyn, der skal tages i det konkrete tilfælde.

For god ordens skyld skal det også nævnes, at der findes flere fora på internettet vedr. bly i byggeriet.

Kilde: Byg-erfa. Brian Grundtvig, Triac A/S Arkitekter. Niels Salling, Logik & CO.